

А. ТЕКСТУАЛНИ ДЕО

1. УВОД

Наручилац и финансијер израде Урбанистичког пројекта за изградњу спомен комплекса “Хероји Халијарда у Свилеуви”¹, општина Коцељева, је општина Коцељева која је и ималац права на земљишту кат.п.бр. 3160/27 КО Свилеува на којем ће се градити спомен комплекс.

Циљ израде УП: Мисија Халијард је једна од највећих акција спасавања оборених савезничких авијатичара у окупираној Европи у Другом светском рату. Од августа 1944. до фебруара 1945. године уз помоћ српског становништва и Југословенске војске у отаџбини и импровизованих писта у Србији и Босни и Херцеговини у америчке базе у Италији је пребачено око пет стотина ваздухопловаца.

Прва локација са које је вршена евакуација јесте импровизовани аеродром у Прањанима. У току више наврата у августу и септембру 1944. године, евакуисано је више стотина авијатичара из: САД-а, Велике Британије, Канаде, Италије, Француске, Пољске и СССР-а.

У септембру 1944. године, следи повлачење на локацију у Свилеуви где су припадници Равногорског покрета изградили полетно слетну стазу. Већ 17. септембра, са те локације је евакуисано 50 авијатичара.

Трећа локација са које је вршена евакуација у октобру и новембру 1944. године се налази у селу Бољанић, Босна и Херцеговина (Република Српска). Са те локације је евакуисано око 60 авијатичара.

На локацијама Прањани и Бољанић су постављена спомен обележја. Посебно је импозантно решен спомен комплекс у Прањанима.

Како локација у Свилеуви нема спомен обележје на поменути догађај, покренута је иницијатива да се припреми урбанистичко техничка документација неопходна за изградњу истог на кат.п.бр. 3160/27 КО Свилеува. За ове потребе, локална самоуправа је прибавила ажуран КТП.

Програмски задатак:

Наручилац је дефинисао програмски задатак који је заснован на следећим захтевима:

- Да спомен комплекс “ИМПРОВИЗОВАНИ АЕРОДРОМ МИСИЈЕ ХАЛЈАРД У СВИЛЕУВИ”, на потесу “Јасење”, кат.п.бр. 3160/27 КО Свилеува, буде унифициран са спомен комплексом у Прањанима код Чачка и са Бољанићем у БиХ. Унификација се односи само на спомен обележја (инфо табле и панеле, као и на споменик у облику авионског крила);
- Да спомен комплекс “ИМПРОВИЗОВАНИ АЕРОДРОМ МИСИЈЕ ХАЛЈАРД У СВИЛЕУВИ” садржи, поред осталих инфраструктурних елемената (прилазне стазе, паркинг, клупе за одмор, корпе за отпатке, струја, вода, итд.), обавезно садржи и објекат са мокрим чвором и напонском мрежом;
- Било би пожељно да цео комплекс буде ограђен и заштићен од неконтролисаног уласка животиња;
- Било би пожељно да комплекс садржи и предвиђени монтажни објекат за музејске поставке (предмете и фотографије), са напонском мрежом за унутрашње осветљење;
- Било би пожељно да комплекс садржи и мањи плато за излагање једног експоната хаварисаног авиона “Дакота” како би исти садржавао јединствен и ексклузивни садржај, занимљив за посетиоце;
- Било би пожељно урбанистичким пројектом размотрити услове за активирање дела шумског земљишта на кат.п.бр. 3175/1, 3175/4, 3175/9, 3175/5 и 3175/3 КО Свилеува у смислу формирања простора за одмор и пасивну рекреацију посетилаца.

2. ПРАВНИ И ПЛАНСКИ ОСНОВ

Правни основ за израду урбанистичког пројекта чине:

- Закон о планирању и изградњи (“Сл. гласник РС”, бр. 72/09 и 81/09 - исправка, 64/10 - Одлука УС, 24/11, 121/12, 42/13 - Одлука УС, 50/13 - Одлука УС, 98/13 – Одлука УС, 132/2014, 145/2014, 83/18, 31/19, 37/19-др. закон, 9/20, 52/21 и 62/23),
- Правилник о садржини, начину и поступку израде планских докумената просторног и урбанистичког планирања (“Сл. гласник РС”, бр. 32/19),
- Правилник о општим правилима за парцелацију, регулацију и изградњу (“Сл. гласник РС”, бр.22/15),
- Правилник о класификацији намене земљишта и планских симбола у документима просторног и урбанистичког планирања («Сл. гласник РС», бр. 105/20).

¹ Користи се уобичајена транскрипција последњих година “Халијард”. Правилна транскрипција јесте “Халјард”.

Плански основ за израду урбанистичког пројекта чини:

- Просторни план општине Коцељева ("Сл. гласник општине Коцељева" бр. 19/12), у даљем тексту ППО.

3. ОБУХВАТ УРБАНИСТИЧКОГ ПРОЈЕКТА

Граница Урбанистичког пројекта обухвата:

- Целу катастарску парцелу број 3160/27 КО Свилеува на којој ће се градити спомен комплекс. Парцела је површине 0.90.88 ха; Општина Коцељева;
- Целу кат.п.бр. 3175/6, шумско земљиште III класе; Чкојић Слободанка;
- Целу кат.п.бр. 3175/7, пут; Ранковић Бранислав;
- Целу кат.п.бр. 3175/3, шумско земљиште III класе; Чкојић Слободанка;
- Целу кат.п.бр. 3175/9, шумско земљиште III класе; Васић Ненад;
- Целу кат.п.бр. 3175/5, шумско земљиште III класе; Ранковић Бранислав;
- Целу кат.п.бр. 3175/4, шумско земљиште III класе; Општина Коцељева;
- Део кат.п.бр. 3175/1, шумско земљиште III класе; Општина Коцељева;
- Целу кат.п.бр. 3169/3, њива V класе; Ранковић Бранислав;
- Целу кат.п.бр. 3169/6, њива V класе; Ранковић Никола и Ранковић Бранислав,
- Део кат.п. бр. 3172, њива V класе; Ранковић Никола, постојећи пут,
- Део кат.п. бр. 3169/5, њива V класе; Ранковић Никола, постојећи пут и
- Део кат.п. бр. 3169/1, њива V класе; Ранковић Никола, постојећи пут.

Површина обухвата износи 17,97ха.

4. УСЛОВЉЕНОСТ ИЗ ПЛАНСКОГ ДОКУМЕНТА И ПРАВНИ ОСНОВ

Плански основ за израду урбанистичког пројекта чини Просторни план општине Коцељева ("Сл. гласник општине Коцељева" бр. 19/12).

У складу са Информацијом о локацији број 350-30/02-24 од 18.07.2024. године, коју је издала Општинска управа општине Коцељева, Одељење за урбанизам, комуналне, стамбене и имовинско правне послове, просторним планомланом је прописано следеће:

ТЦ 16 – Пољопривредно земљиште, затечена и сезонска домаћинства.

Пољопривредно земљиште се може налазити и унутар грађевинског подручја насеља. Услови за њихову изградњу и коришћење су идентични без обзира да ли се налазе унутар или ван грађевинског подручја.

У складу са законом, пољопривредним земљиштем се сматрају: њиве, вртови, воћњаци, виногради, ливаде, пашњаци, рибањаци, трстици и мочваре, као и друго земљиште (вртаче, напуштена речна корита, земљишта обрасла ниским жбунастим растињем и друго) које по својим природним и економским условима може рационално да се користи за пољопривредну производњу. Обрадиво пољопривредно земљиште јесу: њиве, вртови, воћњаци, виногради и ливаде.

У оквиру пољопривредног земљишта дозвољено је:

- извођење свих радова на: комасацији, мелиорацији, наводњавању, одводњавању земљишта, побољшању плодности земљишта и заштите од ерозије и свих других штетних утицаја на квалитет земљишта
- изградња или реконструкција стамбених објеката у оквиру затечених домаћинстава у циљу побољшања услова становања чланова тог домаћинства или у случају природног раздвајања пољопривредног домаћинства највише до 200m² стамбеног простора.
- изградња економских објеката који се користе или су у функцији примарне пољопривредне производње, а власнику је пољопривреда основна делатност и не поседује друго одговарајуће необрадиво пољопривредно земљиште,
- постављање инфраструктурних и телекомуникационих водова и опреме, изградња и проширење пољских путева, ветрењача (ветроелектрана) и сл. што ће се, у зависности од обима и карактера накнадно дефинисати Плановима детаљне регулације и Урбанистичким пројектима у складу и са другим посебним условима надлежних министарстава и других институција које издају посебне услове, пошумљавање обрадивог земљишта, подизање вештачких ливада и пашњака, све на земљишту VI и више катастарске класе у случају када је пољопривредном основном или пројектом рекултивације утврђено да ће се то земљиште рационалније користити ако се пошуми,
- подизање пољозаштитних појасева,

- На основу ППО је могућа изградња спомен комплекса као туристичког места на пољопривредном земљишту на кат.п.бр. 3160/27 КО Свилеува, уз предходну израду урбанистичког пројекта и у складу са ТЦ15.

Коришћење пољопривредног земљишта у друге сврхе које нису поменуте као и парцелација и препарцелација, одређују се у складу са законском регулативом која дефинише ову област.

ТЦ 17 – Шумско земљиште

Шумско подручје обухвата шуме у државној и у приватној својини. Шумама у државној својини, које су обухваћене шумским подручјем, газдује се на основу опште основе газдовања шумама и посебних основа газдовања шумама. Шумама у приватној својини газдује се на основу опште основе и програма газдовања приватним шумама. Шумама и шумским земљиштем у државној својини газдује ЈП „Србијашуме“. Општи циљеви газдовања шумама су да се обезбеди: трајно повећање приноса и производње, максимална производња дрвне масе, очување и повећање вредности шума, економичност и рентабилност, јачање и развијање опште корисних функција шума и повећање производње и коришћења дивљачи. Ради остваривања ових циљева утврђују се мере (биолошко- узгојне и уређајне природе), које треба да усмере развој шума у жељеном правцу, које ће обезбедити најбоље коришћење производних потенцијала станишта и стварање квалитетних састојина високог и изданачког узгојног облика оних врста дрвећа које имају највећу економску вредност и могу постићи максимални прираст дрвне масе.

Шуме у приватној својини на графичким прилозима су приказане оријентационо.

Постојеће шуме треба очувати и унапредити. Крчење шума је дозвољено само у следећим случајевима: ради промене врсте дрвећа или узгојних облика; ради изградње објеката чија је изградња дозвољена у случајевима када то захтева општи интерес утврђен на основу закона. Санитарне сече шуме подразумевају се као нега шуме.

Неопходан ниво комуналне опремљености: није потребна комунална опремљеност.

ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА

У оквиру ових површина дозвољена је изградња путева, стаза, канала, мостова, инфраструктурних инсталација и објеката и других сличних објеката, као и објеката који обезбеђују унапређење коришћења шума. Пре утврђивања трасе водова (електро и ТТ), жичара и сличних објеката, који пролазе кроз шуму, обавезно је прибављање мишљења корисника, односно власника шуме.

ТЦ 15 – Туристички садржаји

ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА

У ову зону спадају локације туристичких, здравствених и угоститељских садржаја. Ове зоне по насељима нису идентификоване. У случају захтева за формирањем овакве зоне, у циљу поспешења потенцијала подручја, дозвољена је промена намене дефинисана Шематским приказом насеља, под условом да се приликом обављања производње не могу вршити штетне емисије на околину (првенствено бука).

За формирање зона унутар сеоских насеља и изградњу објеката обавезна је израда Плана детаљне регулације (уколико се дефинишу јавне површине) или Урбанистичких пројеката за изградњу, ако нису обухваћени постојећим урбанистичким плановима.

Дозвољава се употреба обновљивих извора енергије унутар комплекса за рекреативне, здравствене и енергетске потребе, уколико се прибаве и друга потребна одобрења. Дозвољавају се и мешовите намене са пољопривредним: гајење и приказивање ретких аутохтоних биљних и животињских врста, арборетуми, ботаничке баште и зоо вртови, рибњаци са могућношћу спортског и рекреативног риболова и сл., формирање етно села, геолошких паркова и сл.

Неопходан ниво комуналне опремљености: електро и тт инсталације, обезбеђено водоснабдевање и евакуација отпадних вода.

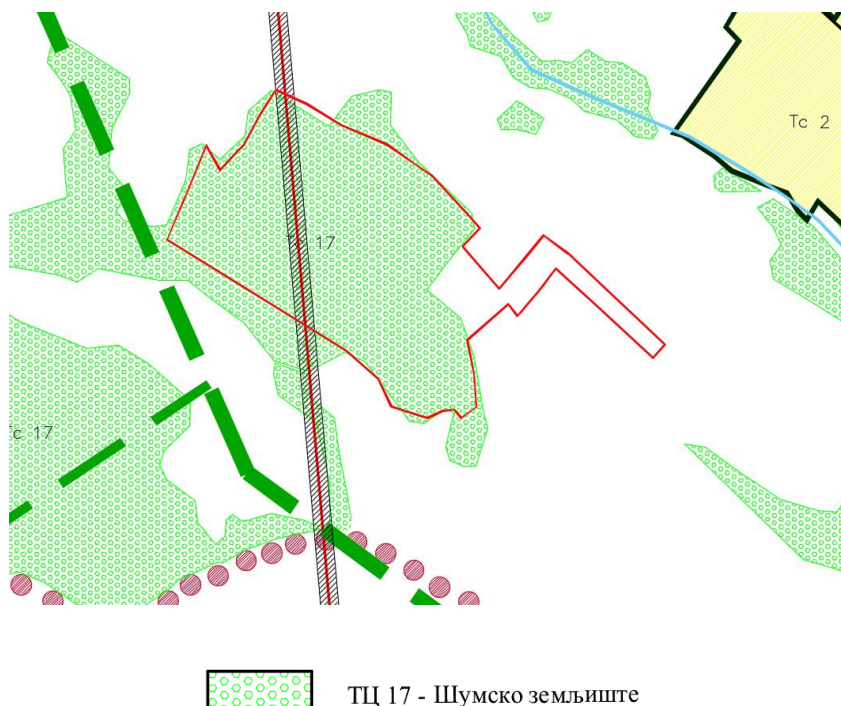
намена објеката	Сектор И: Услуге смештаја и исхране, доминантна намена. Компатибилно: • Сектор Ф: Грађевинарство али се додатно условљава делатност везана искључиво за потребе запослених и корисника основне делатности објекта • Сектор Г: Трговина на мало али се додатно условљава делатност везана искључиво за основну делатност • Сектор Н: Н. 81 Услуге одржавања објеката и околине; Н.82. канцеларијско административне и друге помоћне пословне активности • Сектор Q: Здравствена и социјална заштита
------------------------	--

УРБАНИСТИЧКИ ПРОЈЕКАТ

	- Сектор Р: Уметност, забава и рекреација - Сектор С: Остале услужне делатности	
правила парцелације	Услови за парцелацију се односе искључиво на формирање нових парцела у типичним целинама. Површине парцела могу бити и мање или веће уколико се то дефинише урбанистичким планом. Постојеће парцеле чија је површина мања од дефинисаних се задржавају уколико се налазе у грађевинском подручју насеља.	
	минимална површина парцеле	5 а
	минимална ширина фронта	11 м
приступи парцелама	Све грађевинске парцеле морају имати директан приступ на површину јавне намене минималне ширине 4,0 м. Приступна површина се не може користити за паркирање возила. Свим објектима је неопходно обезбедити приступ лицима са посебним потребама.	
услови за изградњу објеката	подземне етаже	Нису дозвољене
	индекс заузетости парцеле	60%
	грађевинске линије	Објекти се постављају на преовлађујућу грађевинску линију улице или на начин како је дефинисано урбанистичким планом.
	удаљеност од међа и суседа (за нове објекте)	Објекат треба да буде најмање 5 м удаљен од објеката на суседним парцелама (1 и 4 м од суседних међа). Уколико је објекат удаљен мање од 1 м од бочне границе грађевинске парцеле, укључујући и изградњу на међној линији са суседном/им парцелама, потребно је прибавити сагласност власника / корисника суседне/их парцела за градњу.
	кровови	Препоручују се коси кровови, нагиба кровних равни од највише 40°.
	подкровља	Поткровља могу имати наиздак висок највише 1,8м.
	одводњење атмосферских вода	Одводњавање атмосферских вода са објекта није дозвољено преко суседне/их парцела.
	спратност	Максимална спратност објеката је (По) П+2+Пк.
паркирање	За паркирање возила за сопствене потребе, власници пословних објеката по правилу обезбеђују простор на сопственој грађевинској парцели, изван површине јавног пута и то - једно паркинг или гаражно место на 70м ² корисног простора, с тим да најмање трећина возила буде смештена у гаражи, или (ако је повољније - у складу са наменом): - 1 паркинг место на максимално 4 седећа места (ресторани) - 1 паркинг место на максимално 2 лежача (хотели и др. објекти стационарног туризма или лечилишта)	
уређење слободних површина	Обавезно је формирање зелених површина на минимално 20% површине сваке парцеле на којој се налази постојећи објекат. Избор зеленила и партерно уређење може бити по избору инвеститора. Све манипулативне и колске површине морају имати изведену канализациону мрежу са уграђеним сепараторима масти и уља. За нове комплексе, обавезно је формирање зелених површина на минимално 30% површине сваке парцеле и озелењен паркинг.	
интервенције на постојећим објектима	Дозвољава се надзиђивање постојећих објеката уколико то не доводи до премашивања постављених урбанистичких параметара. За објекте који су утврђени услови за заштиту културно историјског наслеђа важе и посебни услови који су истим дефинисани.	
изградња других објеката на парцели	У оквиру опште дефинисане намене дозвољена је и изградња објеката компатибилне намене (магацини, надстрешнице, потребна постројења и опрема, инфраструктурни објекти и сл.).	
помоћни објекти	Помоћни простор сместити у оквиру приземља сваког појединачног објекта или као засебни објекат на парцели, иза главног, максималне површине 100 м ² .	
ограђивање парцела	Грађевинске парцеле се могу ограђивати зиданом оградом до висине од 0.9 м (рачунајући од коте тротоара) или транспарентном оградом и живицом до висине од 1.4 м. Транспарентне ограде према суседима могу бити максимално високе 1,8м. Парцеле чија је коте нивелете виша од 0.9 м од суседне, могу се ограђивати транспарентном оградом и живицом до висине од 1.4 м која се може постављати на подзид чију висину одређује надлежни општински орган. Зидане и друге врсте ограда постављају се на регулациону линију тако да ограда, стубови ограде и капије буду на грађевинској парцели која се ограђује. Зидана непрозирна ограда између парцела подиже се до висине 1.4 м уз сагласност суседа, тако да стубови ограде буду на земљишту власника ограде. Суседне грађевинске парцеле могу се ограђивати живом зеленом	

УРБАНИСТИЧКИ ПРОЈЕКАТ

	оградом која се сади у осовини границе грађевинске парцеле или транспарентном оградом до висине од 1.4 м која се поставља према катастарском плану и операту, тако да стубови ограде буду на земљишту власника ограде. Ограде објеката на углу не могу бити више од 0.9 м рачунајући од коте тротоара уколико нарушавају визуелну прегледност саобраћајнице. Врата и капије на уличној оградџи се не могу отварати према регулацији. Код стамбено пословних објеката потребно је улаз у пословни део објекта одвојити од стамбеног дела парцеле. Парцеле у се могу преграђивати у функционалне целине с тим да висина унутрашње ограде не може бити већа од висине спољне ограде. Парцеле се могу оградити и оградом висине до 2.20 м под условом да не ометају инсолацију евентуалних, суседних стамбених објекат. Посебни услови за изградњу ограда: - висина парапета је максимално 0,5м, - транспарентном оградом се сматра она која има минималну прозирност од 20%.
посебни услови	Главне фасаде објеката дефинисати према саобраћајницама. Архитектура свих објеката унутар објеката мора бити усклађена са доминантним стилем градње. Није дозвољено бојење фасада флуоросцентним бојама и исписивање реклама по истим без одговарајућег одобрења. Постављање објеката типа: киосци, летње и зимске баште, јавни тоалети, рекламни паноји и сл., у овој зони дефинисаће се посебним општинским актом (Програмом постављања пословних и других објеката на јавним површинама). За парцеле које се налазе непосредно уз верске објекте, примењују се и посебни услови који су дефинисани за зону Тц 10. Објекти се морају се пројектовати и градити тако да особама са инвалидитетом, деци и старим особама омогућава несметан приступ, кретање, боравак и рад, а све у складу са важећим Правилником о условима за планирање и пројектовање објеката у вези са несметаним кретањем деце, старих, хендикепираних и инвалидних лица ("Сл. гласник РС", бр. 18/97).
објекти чија је изградња забрањена	Унутар ових зона не смеју се обављати делатности непоменуте у поглављу "намена површина". У случају промена закона о класификацији делатности, односно, промена ознака група и делатности, прерасподеле и преименовања појединих делатности или увођења нових, могућност смештаја истих у простору одредиће се на основу садржајне и правне сличности и следбености овде пописаних делатности и група делатности. Намена или капацитет објекта могу бити забрањене или ограничене другим законским прописима, одлукама локалне самоуправе, еколошким елаборатима (трговина алкохолним пићима и близина коцкарница у близини школа и сл.).

Слика 1: Извод из ППО Коцељева, шематски приказ насеља Свилеува, са границом УП

Напомена: Бело обојене површине без ознаке у легенди представљају пољопривредно земљиште.

5. УСЛОВИ ИЗГРАДЊЕ

5.1. Опис архитектонско-урбанистичког решења

Опис локације

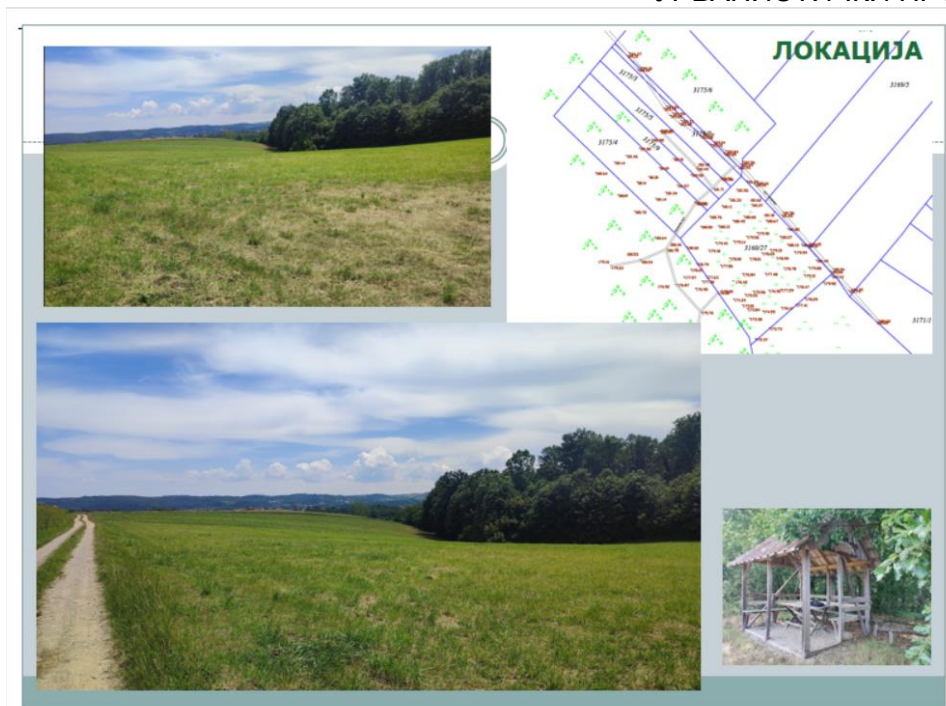
Кат.п.бр. 3160/27 КО Свилеува се налази на неизграђеном, пољопривредном земљишту насеља Свилеува. До парцеле се стиже локалним путевима у општинској и приватној својини, као и делом шумским путем. Сама локација је са две стране окружена шумом (северозападна и југозападна страна). Са североисточне стране се пут продужава према насељу Коцељева. Пут је оивичен густим засадом лешника у облику живе оgrade. Према југоисточној страни терен благо пада и отвара визуре према прелепом благо заталасаном пределу Посавотамнавског краја.

Слика 2: Позиција парцеле на којој ће се градити спомен обележје (<https://a3.geosrbija.rs/>)

Не може се са сигурношћу тврдити да је управо ова локација она са које се вршила акција спасавања али се са високом вероватноћом ради управо о том терену.

Сама парцела се користи као ливада. На околном шумском земљишту постоје шумске стазе и пар дрвених ловачких објеката (чека, сенила за одмор).

Слика 3: Погледи на локацију: јужни поглед и шумски објект на кат.п.бр. 3175/3

Слика 4: Погледи на локацију: североисточни и северозападни поглед

Опис архитектонско урбанистичког решења

С обзиром на високе предеоне вредности локације, ауторски тим је изабрао да решење максимално прилагоди конфигурацији терена и да волуменом, облицима и симболиком испуни задате програмске задатке.

На све три локације (Прањани, Свилеува и Бољанић) треба применити основне елементе: силуету авиона, силуету писте или саму писту, спомен обележје и информативне паное.

На локацији у Свилеуви не постоје остаци писте нити је локација намењена спомен обележју довољне величине и конфигурације да би се могла извести одговарајућа реминисценција. Такође, формирање силуете авиона у партеру није процењено као одговарајуће визуелно решење јер је сагледиво само из птичије перспективе.

Стога је основна идеја била да се силуета авиона благо уздигне у односу на терен који пада и да се на тај начин посетиоцу јасно прикаже основни захтевани симбол. Силуета је авиона типа Дакота, два и по пута увеличана у односу на његове оригиналне мере. Силуета се формира од натур бетона а сама површина конструкције се затрављује.

Травната површина силуете авиона има две основне намене: уклапа се у предеоне карактеристике и вредности локације и друго, одговарајућим елементима (стазама, светлима), може да нагласи реминисценцију писте.

Сам кљун авиона је усмерен према најдужој визури. Иза њега остају село и шуме а испред се уздиже према небу. Тиме је обезбеђена и јасна симболика пута ка слободи и спасу.

Такође, све контакт површине између авиона и тла се насипају земљом и затрављују како би се просторна композиција што адекватније спојила са тереном.

Слика 5: Поглед север-југ на конструкцију авиона

Реп авиона је посебно обрађен и обложен материјалом који има рефлексiju великог огледала. На тај начин, у њему се огледа прелепи предео, огледају се посетиоци који имају интеракцију са истим а могуће га је искористити да се у њега изгравирају основне информације: симболи Мисије Халијард, имена пилота, имена људи који су помагали Мисији итд.

Слика 6: Детаљи конструкције авиона

Како се испод кљуна авиона формира одговарајући простор, ауторски тим је одлучио да све остале потребне садржаје смести у тај простор.

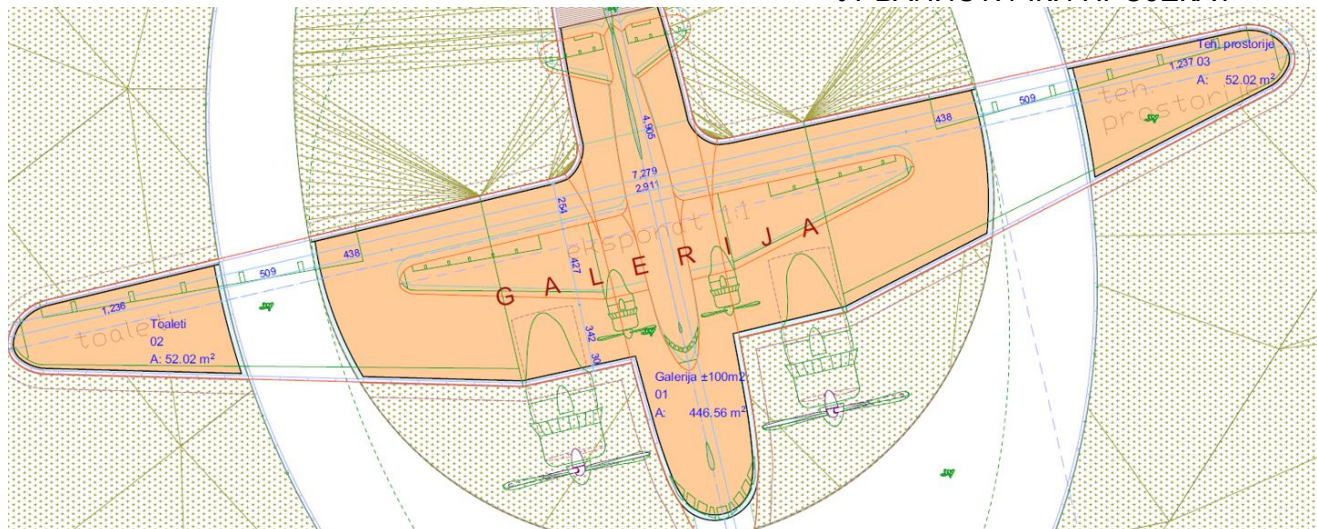
Са две стране полукружним, елипсастим стазама, посетиоци се спуштају до већег платоа испред изложбеног простора. При томе, пролазе испод крила авиона и простора у којем се налази тоалетни чвор (са десне стране) и техничких просторија (недоступно посетиоцима). Стазе су наглашене светлосним сигнаlima који опет представљају модификовану симболику светала писте. Постављени су на стубовима који благо расту како се терен спушта. Циљ је да се са полазне (улазне) тачке комплекса обезбеди визуелни приказ и одговарајућа светлосна перспектива која не пада испод равни хоризонта.

На овај начин, имамо обезбеђене две врсте интеракције посетилаца са простором:

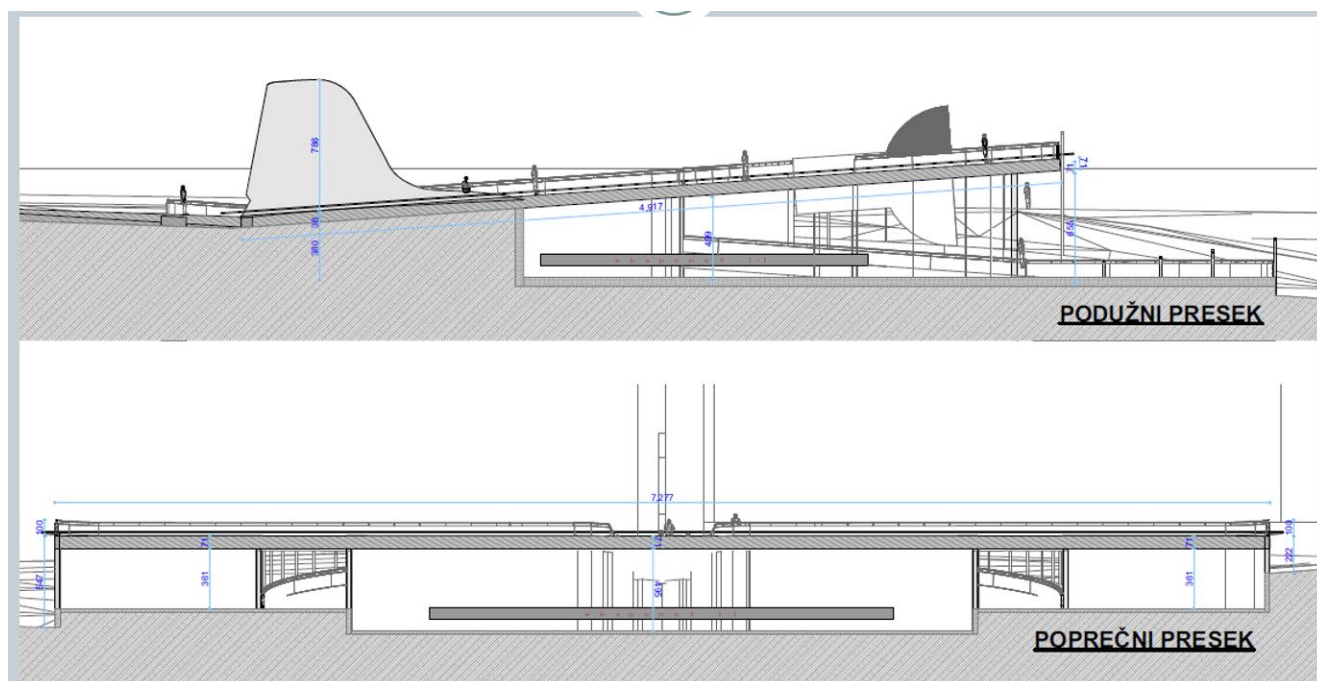
- са горње стране, са које се доживљава просторни концепт локације, духа слободе, духа солидарности, лепоте предела итд. и
- са доње стране, где се у средишту композиције (срцу авиона, људским срцима итд), чува култура сећања на људе и догађаје из прошлости која је дуго била сакривена.

Слика 7: Плато и улаз у галерију

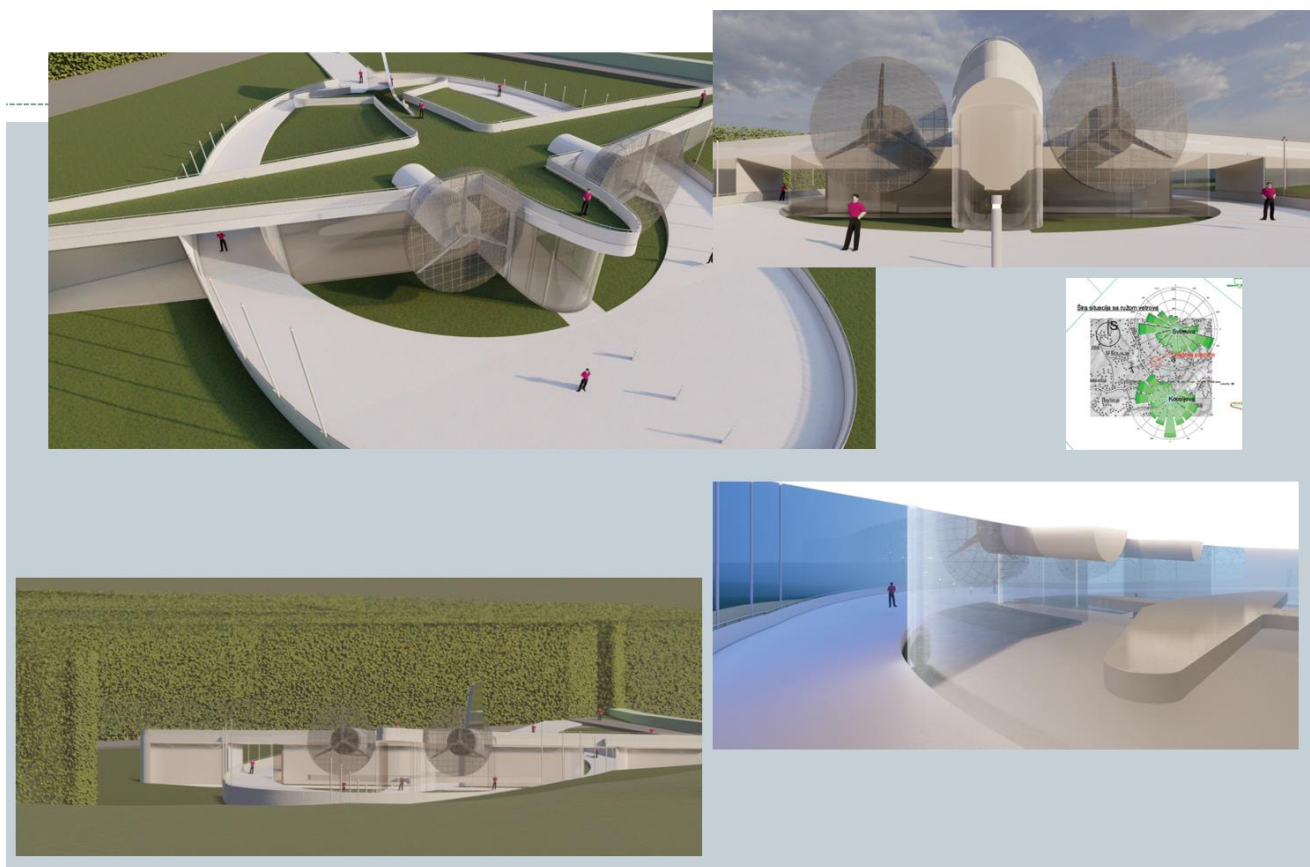

Слика 8: Основа галерије, санитарног чвора и техничке просторије

Слика 9: Пресек кроз галеријски део објекта

УРБАНИСТИЧКИ ПРОЈЕКАТ

Слика 10: Детаљи конструкције авиона

За потребе галеријског простора је искоришћена максимална површина која се формирала између силуете авиона и терена. Тај простор је довољне површине да се може користити као мултифункционални. Могући видови коришћења су:

- смештај оригиналног авиона типа Дакота или, ако се исти не може прибавити, обезбеђење холограмске пројекције у складу са темом спомен комплекса,
- смештај изложбених паноа који приказују догађаје Мисије Халијард како у Свилеуви, тако и на остале две локације,
- обављање одговарајућих и примерених функција у време када нема посетилаца: сликарска колонија, музички концерти у затвореном и отвореном простору, школе у природи и слични образовни и културни садржаји.

Елисе авиона које су приказане на просторној композицији нису обавезне за извођење јер подразумевају високе захтеве у обезбеђењу сигурности посетилаца. Како треба заштити посетиоце, тако треба штитити и елисе од вандалских чинова, као птице. Стога се, ако се изводе, морају заштитити одговарајућим челичним мрежама. Исте се могу користити и као ветрогенератори, како би се обезбедила одговарајућа количина енергије и самоодрживост објекта. Ако се елисе не изводе, на деловима еркера се мора поставити ограда од плексигласа која ће спречити падове.

На приказани начин обезбеђује се:

- формирање спомен комплекса и обележавање значајног места на мапи општине,
- уклапање просторне композиције у предео,
- формирање савременог урбанистичко архитектонског израза у складу са очекивањима млађе популације становништва,
- Формирање туристичког атрактера (културни, историјски и излетнички туризам).

На месту укрштања трупа и крила авиона се може поставити мањи постамент са елементом крила као што се формално налазе на спомен комплексима Прањани и Бољанић али није обавезујуће, с обзиром да постоји више места на којима се на адекватан начин могу презентовати информације о догађају.

На самом “кљуну” авиона се може поставити оптички уређај - двоглед, преко којег се може посматрати околни предео.

Додатни садржаји на локацији

На свој локацији, уз руб шуме са северозападне стране се формира паркинг за путничке аутомобиле. Паркинг места за два аутобуса се формирају уз приступни пут. Паркинг места се изводе од шупљих растер бетонских елемената који се затрављују.

Уколико се поставља ограда око комплекса, иста се поставља као транспарентна ограда на ниском бетонском парпету или као жива ограда максималне висине 140цм.

Интеракција с околним простором

Сама просторно грађевинска композиција авиона је уклопљена у терен на начин који је већ описан. Како се сматра да ће сама локација представљати жижну тачку за околни простор, разматрени су и други, могући утицаји и компатибилне намене.

Парцеле путног земљишта: 3175/7 и делови 3172, 3169/5 и 3169/1 КО Свилеува

На предметним парцелама се налазе постојећи приступни путеви до локације и даље, представљају везу са насељском путном мрежом.

Путно земљиште се уређује у складу са потребама обезбеђења приступа локацији спомен комплекса. У складу са сагласностима власника, општина Коцељева ће прибавити земљиште у својину или обезбедити право коришћења за јавне намене.

Парцеле шумског земљишта: 3175/6, 3175/3, 3175/9, 3175/5, 3175/4 и 3175/1

Не предвиђа се промена намене шумског земљишта у друге намене. У складу са законом дозвољеним активностима на шумском земљишту, у рубном, контакт појасу се постављају сенила клупе на којима посетиоци могу да се одморе. Сав урбани мобилијар је искључиво од дрвене грађе, без примене других материјала.

Како је могуће културни туризам повезати са излетничким туризмом, постојеће шумске стазе у обухвату УП ће се очистити, уредити и означити, а у рубном делу могуће и осветлити како би се обезбедили додатни садржаји који подразумевају и шетање и боравак у природи. Могућност формирања адреналин парка у шумском земљишту које припада општини Коцељева ће се размотрити у складу са условима ЈП “Србијашуме”.

Парцеле пољопривредног земљишта 3169/1, 3169/3 и 3169/6

Парцеле се налазе у обухвату УП из разлога што се преко њих обезбеђује прикључак на електро мрежу и делимично на путну мрежу. Није предвиђена промена намене пољопривредног земљишта.

На истима се налази велики воћњак и пољопривредно домаћинство са започетим формирањем етно домаћинства. Ту делатност треба додатно подржати и развијати како би се управо на овој тачки објединили културни, излетнички и етно туризам и обезбедиле све потребе савремених излетника и туриста.

Будућим плановима је битно обезбедити одговарајућу путну везу са насељем Коцељева као најкраћом везом док постојећу кроз шуму задржати као шумски пут у складу са амбијенталним вредностима простора.

5.2. Регулационе и грађевинске линије

Регулационе и грађевинске линије су дефинисане графичким прилозима урбанистичког пројекта.

5.3. Услови за парцелацију и препарцелацију

Овим урбанистичким пројектом је планирана парцелација и препарцелација делова постојећих катастарских парцела и то:

- Парцела 1: формира се од дела кат. п. 3160/27; грађевинска парцела на којој ће се градити објект спомен комплекса; парцела јавне намене;
- Парцела 2: формира се од делова кат.п.бр: 3160/27, 3172, 3169/5, 3169/1; део парцеле приступног пута;

- Парцела 3: формира се од делова кат.п.бр: 3175/5, 3175/6, 3175/1 и целе 3175/7; део парцеле приступног пута.

Након потврђивања урбанистичког пројекта, у складу са члановима 65-67 Закона о планирању и изградњи, неопходно је урадити пројекат препарцелације и спровести планирану парцелацију у СКН, Катастар непокретности Коцељева.

5.4. Уређење зелених површина

Све зелене површине на кат.п.бр. 3160/27 КО Свилеува су зелене травнате површине. У њих спадају незастрте слободне површине око просторне композиције авиона и затрављене конструктивне површине на самом објекту.

Није предвиђено сађење никаквих других биљних врста већ је пејзажно уређење усклађено са шумским комплексима на суседним парцелама по принципу "позајмљивања" визура ради стварања јединствене обликовне просторне целине.

Све травнате површине уредити тако да се по њима може ходати.

Све шумске површине у обухвату урбанистичког пројекта се уређују у складу са Законом о шумама и у складу са условима ЈП "Србија шуме".

5.5. Евакуација отпада

Управљање отпадом регулисано је актима општине Коцељева. Управљачи спомен комплекса су у обавези да прибаве одговарајуће посуде у броју и типу који одреди давалац услуге и да их поставе у оквиру своје парцеле.

Управљач спомен комплекса је дужан да чисти и контактне површине које се налазе у обухвату урбанистичког пројекта од отпада које оставе посетиоци.

На платоу паркинга се обезбеђује место за посуду за смеће.

6. НУМЕРИЧКИ ПОКАЗАТЕЉИ

Решењем се достижу следећи урбанистички параметри, посматрано за грађевинску парцелу 1, у површини од 90.56 ари:

- Индекс заузетости (објект са приступном стазом)= 29%,
- Индекс заузетости (брuto)= 43%,
- Незастрте зелене површине нето: 57%,
- Паркинг места: 48 за путничка возила и 2 за аутобусе.

7. НАЧИН ПРИКЉУЧЕЊА НА ИНФРАСТРУКТУРНУ МРЕЖЕ И ОБЈЕКТЕ

7.1. Саобраћајна инфраструктура

Спомен комплекс је планиран на кат.парц.бр. 3160/27 КО Свилеува која се налази на неизграђеном, пољопривредном земљишту насеља Свилеува. До парцеле се стиже са државног пута IB реда број 21 некатегорисаним путевима у општинској и приватној својини, као и делом шумским путем.

У оквиру обухвата предметног УП-а на графичким прилозима су приказане приступне саобраћајнице које су дерфинисане у простору геодетским координатама осовинских тачака регулационо и kotaма нивелете на местима осовинских и темених тачака – нивелационо. Укупна дужина планираних саобраћајница износи око 650m ширине планираног коловоза од 5m. Дуж приступне саобраћајнице наспрам спомен комплекса планиран је подужни паркинг димензија 24.0x3.5m за аутобусе. Наспрамо од паркинга за аутобусе (испред спомен обележја), формирана је „Т“ растрсница довољног профила који омогућава окретање аутобуса.

У оквиру комплекса је планиран паркинг простор од 48 паркинг места за управно паркирање путничких возила за посетиоце са стандарним димензијама паркинг места од 2.5x5.0m и саобраћајницом са ширином пролаза од 5.5m.

УРБАНИСТИЧКИ ПРОЈЕКАТ

Приступна саобраћајница приказана у оквиру обухвата УП-а а која је део некатегорисаног пута изведеног са тврдом подлогом од дробљеног каменог агрегата 0-63mm (туцаника) без завршног слоја од асфалт бетона. Паркинг простор за путничка возила у оквиру комплекса са планираном ширином пролаза од 5.5m је у тренутном стању неизграђено земљиште без тврде подлоге и завршног слоја асфалт бетона.

7.2. Хидротехничка инфраструктура – водовод и канализација

Спомен комплекс је планиран на кат.парц.бр. 3160/27 КО Свилеува која се налази на неизграђеном, пољопривредном земљишту насеља Свилеува.

У оквиру обухвата предметног УП-а на графичком прилогу хидротехничких инсталација су приказани положаји хидрограђевинских објеката и траса инсталација које повезују исте са планираним главним објектом и пратећом инфраструктуром која је планирана да се ради на парцели.

У оквиру обухвата предметног УП-а а ни у непосредној близини нема хидротехничких дистрибутивних водоводних објеката, као ни канализационих водова.

С обзиром да има потреба за санитарним условима у оквиру парцеле и планираног спомен обележја, предвиђено је да се сва потребна инфраструктура изгради на самој парцели.

Снабдевање водом

За санитарне потребе тоалета и одржавања објекта спомен обележја, предвиђена је изградња бушеног бунара (по доступним подацима - дубине од 80-120m) пречника Ø200mm, са уградњом потапајућих пумпи задовољавајућег потиска. У делу објекта (техничке просторије) је предвиђено да се инсталирају: прихватни резервоар капацитета 2m³ воде и пумпа за повећање притиска до 10 бара, протока до 2m³/h, за потребе функционисања санитарних уређаја у тоалетима.

Није планиран хидрантски развод, с обзиром да је спомен обележје по идејном решењу полу укопано, са конструкцијом од армираног бетона, алуминијумске браварије и стакла које је прекривено земљаним насипом и затрављен. Комплетан објекат је малог, односно скоро никаквог пожарног оптерећења, самосталан на парцели.

Канализациони развод

На парцели су предвиђени канализациони развод и објекти у функцији сакупљања и евакуације фекалних вода и зауљених атмосферија.

За потребе евакуације фекалних вода из санитарних просторија је предвиђено да се угради трокоморни биолошки ареисан СБР пречистач одпадних вода довољног капацитета за пречишћавање. Након поступка пречишћавања вода се PVC цевима одводи до упијајућег бунара. За потребу извлачења муља из биолошког пречистача је предвиђено да се при простору за паркирање изведе конекциони шахт са местом прикључка за возило које врши црпљење муља из биолошког пречистача. Веза између пречистача и шахта је предвиђена PVC цевима.

Зауљене атмосферске воде са паркинга на парцели се спроводе и третирају у сепаратору за уља и масти, па се затим PVC цевима одводе до упијајућег бунара.

Атмосферске воде се са објекта и платоа изливају директно на земљиште око објекта.

Сви планирани објекти су дати и дефинисани, положајно на парцели списком координата темених тачака.

7.3. Електро-енергетска мрежа и објекти

Постојеће стање

На обухвату Урбанистичког пројекта, на кат.парцели бр. 3175/1 К.О. Свилеува (шумско земљиште), присутан је далековод 35kV. Траса далековода није евидентирана код РГЗ Службе за катастар а на графичком прилогу: План инфраструктурних мрежа и објеката (Р 1:2500, Р 1:1000, даље у поглављу – графички прилог) траса далековода је нанета орјентационо.

Преко кат.парцеле бр.3169/6 К.О.Свилеува изграђена је дистрибутивна ваздушна нисконапонска мрежа. Електро мрежа је изграђена проводницима типа X 00/O-A 3x70+50.8mm² 0.4kV на армирано-бетонским стубовима округлог пресека. Положај стубова је евидентиран на катастарско-топографском плану и на граичком прилогу.

Планирано стање

Решење електроенергетске фазе у Урбанистичком пројекту урађено је складу са Условима за потребе израде урбанистичког пројекта Спомен обележја Хероји Халијарда у Свилеуви, урбанистичко-архитектонске разраде за грађевинску парцелу (парцела бр.3160/27 К.О.Свилеува), Електродистрибуције Србије д.о.о. Београд (бр: D.09.24-409410-UUP-24 од 12.09.2024, даље у поглављу – Услови ЕД). За комплекс спомен обележја процењена је потреба у максималној једновременој електричној снази од 17.3kW. Ради стварања могућности за квалитетно и поуздано напајање електричном енергијом неопходно је реализовати следеће активности:

- Изградити ваздушну електро мрежу 0.4kV, проводницима типа СКС (4x16mm²), од стуба АВ2 постојеће дистрибутивне, нисконапонске електро мреже на кат.парцели бр.3169/9 К.О.Свилеува, преко седам новопланираних армирано-бетонских стубова (с1-с7) на кат.парцелама бр: 3169/6, 3169/3 и 3169/1 К.О.Свилеува. Позиције стубова су дефинисане на графичком прилогу – координатама осовина у државном координатном систему. Обезбеђена је начелна сагласност на трасу власника набројаних парцела. Укупна дужина планиране ваздушне мреже је око 250m;
- Код израде Локацијских услова, у Обједињеној процедури, од поменутог електродистрибутивног предузећа прибавити Енергетско техничке услове за прикључак Спомен обележја на дистрибутивни систем електричне енергије (ДСЕЕ), а који ће садржавати обавезујуће услове за израду Пројекта за добијање грађевинске дозволе, за избор електро опреме и материјала као и за извођење радова;
- Мерни орман за Спомен обележје извести као Измештено место мерења на завршном стубу с7, на кат.парцели бр.3169/1 К.О.Свилеува, уз границу са новопланираном парцелом пута;
- Изградити интерни расплет подземних нисконапонских каблова на комплексу, до трошила електричне енергије, укључујући и спољну расвету (приступних саобраћајница, стаза кроз шуму и осветљења у функцији споменика. Положај коридора, тип и пресек проводника биће дефинисани Пројектом за добијање грађевинске дозволе, на основу прорачуна дозвољених вредности падова напона и термичких оптеретљивости каблова. На графичком прилогу дат је предлог положаја кабловских коридора који је дефинисан координатама темених тачака рова у државном координатном систему. Положај интерних нисконапонских каблова на комплексу може бити коригован Пројектом за добијање грађевинске дозволе. уз услов да се не угрозе коридори осталих подземних инсталација на комплексу. То се односи и на положај кабловске прикључне кутије и командно разводног ормана у објекту Спомен обележја;
- Изградити спољње осветљење на обухвату Урбанистичког пројекта и то: расвету на приступним саобраћајницама и паркинзима, расвету уз саджаје на шумском земљишту и расвету у функцији споменика. Сви канделаберски стубови морају бити прописно уземљени. Извори светла треба да буду LED сијалице или други извори са једнаким или већим вредностима енергетске и фотометријске ефикасности. На графичком прилогу предложен је положај светилки (дефинисан координатама осовина стубова у државном координатном систему). Исти је могуће кориговати Пројектом за добијање грађевинске дозволе, на начин да се уваже планирана намена површина и коридори који су пројектом опредељени за изградњу других подземних инсталација. У ров са подземним кабловима јавне расвете могуће је полагати тракасте уземљиваче. Расвета на шумском земљишту мора бити у изведби појачане противпожарне заштите;
- Опционо, могућа је изградња ветрогенератора које би покретале елисе на Споменику и соларних панела на крилима. У том случају, неопходна је уградња акумулаторских батерија за складиштење електричне енергије. Производња електричне енергије је сопствене потребе на комплексу и није планирана испорука вишкова енергије ка ДСЕЕ. Одговарајућом аутоматиком мора бити обезбеђено галванско раздвајање струјних кола која се напајају са акумулаторских батерија од струјних кола напајаних са дистрибутивне електро мреже;
- Код избора светилки, максимално редуковати утицај светлосног загађења (беспотребног расипања светлости) обзиром да исто ремети временске циклусе биљног и животињског света на шумском земљишту. Обезбедити да осветљење стаза на шумском земљишту буде комплетно искључена у периоду од 22 часа увече до 07 часова ујутру.

Армирано-бетонски стубови ваздушне нисконапонске мреже треба да буду укупани и фундирани у земљи до 1/7 висине од висине стуба (9.0m).

Подземни електроенергетски каблови интерног расплета се постављају на дно земљаног рова дубине 0.8-1.0m, на слој ситнозрнасте земље или песка дебљине 0.1m. Преко шумског земљишта ров може бити дубине 0.5m, како би се умањила оштећења корена стабала. Ископ рова треба да буде опрезан обзиром на присуство подземних Тк каблова чије трасе нису евидентирани код РГЗ Службе за катастар. У том смислу, радовима на ископу треба обезбедити присуство овлашћено лице из Телекома. Радовима на ископу мора претходити обележавање на терену траса свих подземних инсталација и прикључака. Изнад каблова обавезно се постављају пластични штитници и траке за упозоравање. Ров се, ван зона коловоза и паркинга, засипа уситњеном земљом, са одговарајућим надвишавањем због накнадног слегања. У зони коловоза и паркинга, подземни нисконапонски каблови се провлаче

кроз заштитне пластичне цеви које се постављају са горњом ивицом на дубини од 1.0m од планиране коте асвалтног застора. Пре затрпавања свих ровова, трасе, број каблова и положај заштитних цеви уснимити код РГЗ Службе за катастар Коцељева.

Правила градње у зони електроенергетских објеката

Далеководу 35kV, у складу са Законом о енергетици, опредељен је заштитни појас у вредности 15.0m од истуреног фазног проводника, у коме је за сваку градњу неопходно обезбедити сагласност електродистрибутивног предузећа. Обзиром да се ради о шумском земљишту, само се планира изградња приступног пута. Код изградње пута, у близини далековода, не смеју се користити грађевинске машине чији се покретни делови могу домаћити зону од 3.0m у свим правцима око фазних проводника.

Заштитни појас за ваздушну нисконапонску мрежу и за подземне нисконапонске каблове је 1.0m са обе стране трасе.

7.4. Телекомуникациона мрежа

На обухвату Урбанистичког пројекта присутан је подземни телекомуникациони кабл чија траса није позната и који није евидентиран на графичким прилозима.

Не планира се прикључак Спомен обележја на мрежу фиксну телефоније. Уколико се за истим укаже потреба у наредном периоду, исто је могуће на основу накнадно прибављених услова од Предузећа за телекомуникације Телеком Србија. Подручје обухвата Урбанистичког пројекта је задовољавајуће покривено сигналом мобилне телефоније свих оператера.

Услови и подаци од значаја за израду Урбанистичког пројекта Предузећа Телеком Србија, Одељења за планирање и изградњу мреже – Шабац (бр.Д209-398736/1 од 12.09.2024.године) су саставни део овог елабората (приложени у документационом делу). У складу са истим, свим радовима у зони постојећих телекомуникационих каблова треба да присуствује овлашћено лице из Телекома које, на лицу места, може дефинисати додатне заштитне мере или условити измештање Тк каблова. У том смислу, обезбедити присуство овлашћеног лица (контакт је наведен у оригиналу услова Телекома). Пре отпочињања радова, положаје Тк каблова треба одредити опрезним копањем пробног рова, у присуству поменутог овлашћеног лица. Сви трошкови проузроковани евентуалним оштећењем телекомуникационих објеката, трошкови услед прекида Тк саобраћаја и трошкови евентуалних измештања подају на терет инвеститора радова који су проузроковали трошкове.

Услови за изградњу евентуалних подземних телекомуникационих каблова идентични су условима за изградњу подземних електроенергетских каблова а који су дефинисани у претходном поглављу.

7.5. Топлификација објекта

Постоји ограничена могућност за загревање унутрашњих простора коришћењем електричне енергије.

8. ПОСЕБНИ УСЛОВИ

8.1. Услови заштите животне средине

Овим урбанистичким пројектом се даје општа анализа и мере и услови за заштиту животне средине.

Уређење простора, изградња објеката и извођење радова се може вршити под условом да не изазову значајна предеона оштећења или значајне промене природних облика, загађивање или на други начин деградација животне средине. Заштита животне средине обухвата мере којима ће се заштити вода, ваздух, шуме и земљиште од деградације.

У току рада, унутар објекта ће се производити бука занемарљиво малог интензитета и локалног карактера, без могућих утицаја на објекте становања којих нема у близини.

С обзиром да је предвиђен боравак запослених и туриста на локацији, предвиђен је санитарни чвор, водонепропусна септичка јама, и прикупљање отпада.

Шумско земљиште у оквиру границе УП се користи искључиво у складу са Законом о шумама, у рекреативне и едукативне сврхе, без могућности изградње објеката.

На пољопривредном земљишту се могу градити објекти који су дозвољени законом и просторним планом: етно и еко домаћинства итд.

Приликом израде урбанистичког пројекта су прибављени услови ЈП „Србијашуме“, ШГ „Борања“ из Лознице, бр. 3491 од 13.09.2024. којим се каже да у обухвату не постоје шуме на којима су корисници. Сходно одредбама Закона о шумама, на шумском земљишту ће се поставити само привремени, дрвени објекти за одмор. Приликом привођења простора датој намени, у зонама које су дефинисане графичким прилогом, дозвољена је сеча само оних стабала стабала које одобри надлежно газдинство, тарупирање земљишта и евентуално посипање малчом, песком или шљунком. Бетонирање и поплочавање стаза није дозвољено.

8.2. Услови заштите природних и непокретних културних добара

На парцели нема регистрованих природних добара.

С обзиром да се ради о постављању спомен обележја на кат.п.бр. 3160/27 КО Свилеува која је у власништву Општине Коцељева, иста мора остати у статусу површине јавне намене и потребно је, у складу са чланом 146 Закона о планирању и изградњи, прибавити Мишљење надлежног министарства за послове културе.

Како се уз захтев прилаже и мишљење надлежног Завода за заштиту споменика културе, односно потврда да на предметном простору нема непокретних културних добара, кроз процедуру доношења УП, прибавља се мишљење Завода за заштиту споменика културе „Ваљево“.

Према условима Завода за заштиту споменика културе „Ваљево“, бр. 422/1 од 16.09.2024, на предметној локацији и у непосредној близини нема утврђених споменика културе нити евидентираних археолошких локалитета.

Ако се у току извођења радова наиђе на археолошка налазишта или на археолошке предмете, извођач радова је дужан да одмах, без одлагања прекине радове и обавести надлежни Завод за заштиту споменика културе и да преузме мере да се налаз не уништи и не оштети и да се сачува на месту и у положају у коме је откривен (чл. 109 Закона о културним добрима, „Сл. гласник РС“, бр. 71/94, 52/11-др. закони, 99/11-др закон, 6/20-др. закон и 35/21-др. закон).

Обавеза инвеститора је, да у складу са чланом 110 Закона о културним добрима („Сл. гласник РС“, бр. 71/94, 52/11-др. закони, 99/11-др закон, 6/20-др. закон и 35/21-др. закон), обезбеди средства за заштитна археолошка ископавања на подручју на коме се током извођења радова наиђе на археолошки локалитет, након чега може несметано да изврши реализацију пројекта.

8.3. Предходни услови за заштиту од пожара

Како урбанистички пројекат представља основ за издавање локацијских услова, у поступку издавања истих је потребно прибавити посебне услове заштите од пожара и експлозија у складу са чланом 54 Закона о планирању и изградњи („Сл. гласник РС“, бр. 72/09 и 81/09 - исправка, 64/10 - Одлука УС, 24/11, 121/12, 42/13 - Одлука УС, 50/13 - Одлука УС, 98/13 – Одлука УС, 132/2014, 145/2014, 83/18, 31/19, 37/19-др. закон, 9/20, 52/21 и 62/23) и члана 20 Уредбе о локацијским условима („Сл. гласник РС“, бр. 115/20).

8.4. Мере заштите од елементарних непогода и других опасности

У циљу заштите људи, материјалних и других добара од ратних разарања, елементарних и других непогода, и опасности у миру и рату, укупно уређење и изградња објекта биће реализовани уз примену одговарајућих превентивних просторних и грађевинских мера заштите (громобранска инсталација и уземљење).

9. ИДЕЈНО РЕШЕЊЕ

Идејно решење је саставни део графичког дела урбанистичког пројекта. Идејно решење је ауторско дело пројектантског тима Ференц: Славице, Андреја и Золтана.

Споменик

- **Облик:** Силуета авиона Douglas C-47 Dakota, урезан у терен, благо уздигнут, са сутеренском галеријом и елипсастим рампама до ње и платоа.
- **Материјали:** Армирани бетон за структуру који осигурава дуготрајност, чврстоћу и отпорност, озеленен травом за униформисани амбијент, естетику и енергетску ефикасност.
- **Димензије:** 72,8 x 49м силуета авиона, прилагођена и два и по пута већа од реалних димензија авиона - експоната који би био изложен у оквиру галерије (уколико је доступан).

- **Интеграције:**
 - **Ветрогенератори:** Пропелери авиона трансформисани у функционалне ветрогенераторе, израђени од композитних материјала за оптималну ефикасност и трајност. Заштићен металним кавезом за безбедност посетилаца, и површине испод њих оивичене травнатом ограђеном површином.
 - **Соларни панели:** Интегрисани у крила авиона, коришћени за стабилније напајање ЛЕД осветљења и других електричних компоненти споменика.
 - **Батерије:** За складиштење обновљиве енергије уколико је електо систем независан.
 - **Колектори воде:** Резервоар за потребе снабдевања санитарних просторија технички исправном водом и самозаливањем травњака, прикупљање по целој површини авиона и платоа са рампама.
 - **Септичка јама:** Уколико не постоји могућност одвода канализације.
- **Функционалност:** Меморијал, едукативни центар, галерија, рекреативна зона и видиковац са панорамским погледом на околни крај.

Галерија

- **Позиција:** Сутеренска, испод силуете авиона.
- **Структура:** Армирано-бетонска конструкција са стакленом фасадом.
- **Материјали:**
 - **Фасада:** Велики стаклени панели високе чврстоће и прозирности за максималан приступ природном светлу и сагледавањем унутрашњег простора споља.
 - **Унутрашњост:** Комбинација бетона, метала и дрвета за модеран и топао амбијент. Под галерије изражен од материјала отпоран на хабање и лаган за одржавање.
- **Осветљење:** ЛЕД панелно осветљење уграђено у плафон за динамичан и моћан ефекат.
- **Садржаји:** Мултифункционални изложбени простор, величине за потребе излагања експоната авиона у размери 1:1, интерактивни експонати, аудио-визуелни садржаји и мулти језички информативни панели, или просторна инсталација или пројекција која симулира спољашњост авиона у случају да не може да се обезбеди експонат, сувенири, информативни пункт.

Травнати парк - травњак

- **Површина:** Око споменика, свеобухватајући травнати простор за различите активности.
- **Елементи:**
 - Стазе и рампе: Бетониране за пешаке, особе са инвалидитетом и бициклисте, отпорне на хабање и лагане за одржавање.
 - Ограда: Споменик је оивичен оградом и постоји један улаз – капија. Безбедносна ограда се налази на свим високим местима, пратећи силуету авиона.
 - Клупе: Дрвене или металне клупе за одмор и контемплацију.
 - Сигналне ЛЕД бандере које растући и тачкасто симулирају узлетање авиона, доприносећи драматичном утиску, а притом осветљавају простор.
 - Отворени ниски амфитеатар: Отворени простор платоа за културне и едукативне програме, оивичен са до два реда седења по ивицама елипсасте стазе платоа, са погледом на галерију.
- **Остале просторије:** Издвојени део са санитарним чворовима за посетиоце, и техничке просторије.
- **Озелењавање:** Комбинација травњака, зеленог крова, дрвећа, грмља и цветних леја за естетику и стварање пријатног амбијента.
- **Паркирање:** Обезбеђен приступ и паркинг простор до горње границе са шумом.

Шума

- **Локација:** У непосредној близини споменика, повезана шумским стазама.
- **Функција:** Рекреативни и мирни простор за шетњу, одмор, пикник и контакт са природом.
- **Садржаји:** Пешачке стазе, основни мобилијар од дрвене грађе, информативне табле о локалној флори и фауни, децје игралиште.

Слике 11-13: Објекти који се могу постављати на шумском земљишту

Урбанистичким пројектом се не дефинишу идејна решења објеката у шуми. Исти се постављају у складу са усмеравајућим одредбама, у складу са потребама и мењају се у складу са трајањем материјала од којих су направљени (дрво).

Додатни елементи

- **Одрживост:** Коришћење обновљивих извора енергије, енергетски ефикасне технологије, рециклираних материјала и одрживо управљање отпадом.
- **Безбедност:** Безбедносни системи, видео надзор, противпожарна заштита.
- **Доступност:** Прилагођавање споменика особама са инвалидитетом (рампе, прилагођени тоалети и улази), могућа климатизација поготово у периодима са вишком произведене енергије.
- **Информативни системи:** Аудио водичи, дигиталне информационе тачке, веб страница споменика.

Материјали

- **Примарни:** Армирани бетон, стакло, челик, дрво.
- **Секундарни:** Композитни материјали, алуминијум, пластика (за одређене елементе), на шумским парцелама - искључиво дрво.

Симболика

- **Озелењени авион:** Симболизује успех мисије, раст, нову наду и поштовање природе.
- **Ветрогенератори у облику пропелера:** Представљају снагу и енергију мисије Халјард, трансформисану у обновљиве изворе енергије за одрживост споменика.
- **Елипсаста рампа, стаза:** Симболизује чврсту и ефективну подршку српског народа у мисији спасавања пилота Халјарда.
- **Травнати парк - травњак:** Око споменика, акцентује сам објекат, пружа одличну везу са оближњом шумом и боље сагледавање споменика, а симболизује и оставља утисак импровизоване авио писте.

Напомена: Детаљан пројекат захтева додатна истраживања, архитектонске студије, инжењерске прорачуне и консултације са стручњацима из различитих области попут енергетске ефикасности и одрживости објекта до логистике допремања експоната до локације.

Овај опис представља основу за даљи развој пројекта и може се прилагодити специфичним захтевима и условима локације.

10. ПОСЕБНИ УСЛОВИ

С обзиром на потенцијале локације, приликом спровођења планираних инвестиција, могућа су следећа одступања:

- Објекат меморијалног центра може бити пропорционално умањен у односу на максимално дефинисане габарите. Пропорционално умањење значи да објекат може бити мањег габарита али се умањује сразмерно по обиму. Умањење објекта се врши кроз израду техничке документације, пре добијања локацијских услова.
- На парцели се може поставити (изградити) објекат у етно стилу (посаво-тамнаски тип куће) који би приказао симбиозу српског народа и савезничке авијације. Објекат може бити искључиво приземне спратности и јавне намене. Позиција објекта и његов изглед се дефинишу техничком документацијом, пре добијања локацијских услова.

- Планирани санитарни чвор у објекту меморијалног центра се може изместити на другу локацију (посебан објект на парцели или на некој од суседних парцела.

11. СПРОВОЂЕЊЕ УРБАНИСТИЧКОГ ПРОЈЕКТА

РС, Општина Коцељева, општинска управа, Одељење за урбанизам, комуналне, стамбене и имовинско правне послове, спровело је процедуру јавне презентације и у складу са чланом 63 Закона о планирању и изградњи ("Сл. гласник РС", бр. 72/09 и 81/09 - исправка, 64/10 - Одлука УС, 24/11, 121/12, 42/13 - одлука УС, 50/13 - одлука УС, 98/13 – одлука УС, 132/2014, 145/2014, 83/18, 31/19, 37/19 – др. закон, 9/20, 52/21 и 62/23).

План парцелације и план препарцелације се спроводи израдом пројекта парцелације и пројекта препарцелације са пројектом геодетског обележавања у складу са чланом Закона о планирању и изградњи бр. 65-67 и правилима парцелације која су дефинисана овим урбанистичким пројектом.

ОДГОВОРНИ УРБАНИСТА:

Славица Ференц, дипл.инж.арх.